

комплексу заходів, спрямованих на інформування якомога більшої аудиторії щодо інвестиційної привабливості регіону та безпечності вкладення інвестицій.

Література

1. Абромович Г.В. Напрями активізації державної політики щодо залучення іноземних інвесторів в економіку України / Г.В. Абромович // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 1. – С. 16–18.
2. Когода О.П. Інвестування / О.П. Когода та ін. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
3. Стефанишин Г.С. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні / Г.С. Стефанишин, О.І. Лиса // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.11.
4. Внукова Н. М. Соціальне страхування : навч. посіб. / Н. М. Внукова, Н. В. Кузьминчук. – К. : Кондор, 2006. – С. 19.
5. Курсаков А. С. Соціальний захист населення як важливий фактор соціальної політики в Україні / А. С. Курсаков // Грані. – 2000. – № 6 (14). – С. 119.

Росоха Володимир Васильович,
головний науковий співробітник, д. е. н. професор,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Об'єднання територіальних громад в умовах адміністративно-територіальної реформи та децентралізації влади відкриває широкі можливості для розвитку Інститутів самоорганізації населення і місцевого самоврядування, які усувають суперечність між громадянином і державою. Відповідно у суспільства з'являються важелі контролю влади – від доступу до майнових реєстрів, до антикорупційної системи електронних державних закупівель.

На часі стало використання цих важелів сільськими громадами, у т. ч. й щодо визначення територіальних меж ОТГ, оцінювання й раціонального використання природних ресурсів для підвищення добробуту місцевого населення. Проте соціальне самопочуття, трудова й політична активність сільського населення знаходиться на пасивно-очікуваному рівні. Проблеми криються також в кваліфікації управлінських кадрів щодо розподілу та адміністрування бюджету громади, безпідставному сподіванні на залучення грантів, інвестицій та коштів різних програм без стратегічного бачення перспектив розвитку та механізмів його забезпечення.

Місцеве самоврядування, передусім, має спрямовувати діяльність ОТГ на організацію стратегічних соціально-економічних завдань, науково-технічних проектів підприємств і організацій, розташованих на її території. Важливо сприяти пошуку й реалізації найбільш дієвих форм співпраці всіх учасників

суспільних процесів, у т. ч. наукових установ, закладів вищої освіти (ЗВО), товаровиробників, активізації формування регіонального кластера. Стратегічні цілі управління ОТГ мають спиратись на приписи системно-інтеграційного підходу до сільського розвитку – досягнення саморозвитку, самозабезпеченості та самозайнятості за рахунок використання внутрішнього потенціалу громади, наслідком якого стане самодостатність в усіх сферах її життєдіяльності.

Інноваційний підхід до саморозвитку громад активовано на початку ХХІ ст. як механізм відродження сільських територій на принципах Концепції «Про родові садиби і родові поселення», розробленої Всеукраїнською громадською організацією «Народний рух захисту Землі» спільно з ННЦ «Інститут аграрної економіки». В основу Концепції покладено надання законодавчого права кожному громадянину України при виявленні бажання безоплатно отримати в постійне (довічне) користування земельної ділянки площею 1 га землі без права продажу для облаштування Родової садиби з правом передачі її в спадок.

Наразі в Україні налічується більше 100 родових поселень на різних стадіях становлення. За рахунок внутрішнього потенціалу й без будь-якого зовнішнього сприяння їх кількість постійно зростає. Започаткована родовими поселеннями просвітницька та виробнича діяльність стали прикладом облаштування сільських територій, практики громадського управління, розвитку зеленого туризму, підприємництва й самозайнятості населення, стійкості життєдіяльності, міжнародного співробітництва, залучення інвестицій, розв'язання демографічної та соціально-екологічної проблем територій.

Практична реалізація Концепції «Родова садиба» уможлиблюється участю молоді, насамперед випускників аграрних ЗВО на територіях, що знелюднюються. Середній вік жителів родових поселень становить 35 ± 5 років, 80 % дорослого населення має вищу освіту, кожна родина – 2-х і більше дітей. Започаткована родовими поселеннями просвітницька та виробнича діяльність сприяє розв'язанню проблем житлового будівництва, управління відходами, запобігання пожежам, браконьерству та несанкціонованим рубкам лісу, оздоровленню та підвищенню мотивації до праці населення прилеглих до поселень територій. Через використання механізму родових садиб в Україні формуються можливості для відродження й розвитку сільських територій.

Наразі за принципами «Родова садиба» на теренах України відроджено 100 сільських населених пунктів. Омолодження жителів сільських територій, підвищення народжуваності, позитивна динаміка у демографічній ситуації, що реалізується у Родових садибах, сприяє планомірному розвитку мережі населених пунктів на сільських територіях. Розвиток сільських територій за рахунок функцій, що віднесені до компетенції органів місцевого самоврядування ОТГ, забезпечує сприятливі умови для:

1) створення родових садиб і родових поселень як інтеграторів та каталізаторів інвестиційних процесів на території, формування територіального

земельного банку, у т. ч. земель в населених пунктах ОТГ, які можуть бути передані громадянам України під родові садиби через спрощений порядок (принцип «єдиного вікна»);

2) спрямовування освітніх закладів на впровадження ноосферної освіти (біоадекватної методики, орієнтованої на гармонію Людини і Природи, патріотичне ставлення до малої Батьківщини й України загалом), надання юридичної допомоги жителям ОТГ у створенні нових підприємств і організацій з надання послуг населенню території;

3) розробки проектів міжгалузевих виробничих зв'язків між підприємствами і організаціями на території ОТГ для здійснення 2-х, 3-х, 4-х етапного поглиблення переробки сільськогосподарської продукції та іншої сировини й отримання додаткових доходів підприємствами території, поповнення місцевого бюджету, зменшення транспортних і накладних витрат, створення нових робочих місць, зменшення рівня безробіття та відповідних виплат з бюджету;

4) посилення міжнародних зв'язків та налагодження ділової виробничої співпраці підприємств і організацій із зарубіжними партнерами, науковими установами, ЗВО щодо реалізації передових розробок, бізнесу і громади через податкову та адміністративну політику й практику надання публічних послуг на території ОТГ.

Співпраця з вишами, бізнесовими структурами, органами державного управління та місцевого самоврядування забезпечує реалізацію механізму державно-приватного партнерства на взаємовигідних умовах з пріоритетом на екологічні цілі територіального розвитку країни.

Антоненко Валентина Миколаївна
доцент, кандидат економічних наук, доцент
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет», місто Покровськ

РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ ЧИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД?

Зважаючи на стан, в якому наразі перебуває українська держава, та враховуючи наявні проблеми із Кримом та Сходом України, тема державної регіональної політики є надто актуальною. Ба більше – вона стала вельми затребуваною саме в період російської агресії проти України.

Так, регіональна політика держави передбачає прогресивну перспективу і спрямовується на успішний розвиток об'єктів державної політики. Але виникає питання: що саме має розвиватися в процесі реалізації регіональної політики? Тобто: що є метою держави, яка реалізує вказану політику; що є об'єктом державного впливу та уваги з боку влади?

На наше переконання, держава має опікуватися, перш за все, не розвитком територій, а розвитком територіальних громад, що приживають на її території.